

Nr 33.

Av herr **Klefbeck**, om *åvägbringande av utredning, huruvida behovet av underbefäl skulle kunna fyllas genom att staten uppläte egna hem åt personer, som i gengäld tjänstgjorde som underbefäl.*

Ett av de bekymmersammaste spörsmålen för vår nuvarande härordning har varit, huru man skulle erhålla tillräckligt och dugligt underbefäl. Den lösning av frågan, som vanns 1914, då man beslöt, att studenterna skulle utbildas till underbefäl, har icke visat sig i allo lycklig. Visserligen har en del av dem skött sitt nya uppdrag synnerligen väl, men så har åter i fråga om en annan del det klarligen framgått, att deras begåvning och fallenhet alls icke legat för denna uppgift. Och en dyrbarare kraft för denna tjänst torde vara omöjlig att uppleta.

Det värvade underbefälet har också givit anledning till klagomål. Under goda tider har det material, inom vilket man varit hänvisad att göra sitt val, varit ytterst begränsat. Jämte goda krafter har det också varit en del mindervärda. Deras ömtåliga ställning mellan befäl och manskap har icke heller gjort deras tjänstgöring lättare.

Kunde, såsom jag i en annan motion föreslagit, övningstiden för studenter sättas lika som för övriga värnpliktiga, torde det även för framtiden vara att räkna med underbefäl ur dessas led. En sådan nedsättning av deras övningstid synes mig ganska väl kunna genomföras, om blott från första början noga iakttages, att icke en timma av tiden får anslås till sådant, som de på förhand känna väl till, eller till sådant, som från verklig försvarssynpunkt är för dem själva onödigt att inlära och lika onödigt att söka bibringa andra. Blevet det också klargjort för dem, att de genom att underkasta sig utbildning till underbefäl gjorde sitt land en långt nytigare gärning än att gå hela tiden som man i ledet, så är jag viss på,

att de med icke så litet intresse skulle ställa sina krafter till förfogande. Naturligtvis skulle icke studenter, vilkas hela begåvning låge åt helt annat håll, tvingas till underbefäl, blott därför att de en gång avlagt studentexamen. Men å andra sidan skulle icke för idrott intresserade ungdomar, vilka visade håg för uppgiften, vägras utbildning till underbefäl endast därför att de icke vore studenter.

En annan utväg för vinnande av underbefäl har jag också stundom övervägt. Årligen hållas s. k. frivilliga landstormsövningar. Dit samlas en hel del för militära övningar intresserade människor. Men värdet av dessa övningar, såsom de nu bedrivs, torde icke vara så synnerligen stort. I bästa fall bli de ett tillfälle till litet friskt idrotts- och friluftsliv. Men kunde detta så vid upprepade tillfällen visade militära intresse tagas i anspråk på ett mera gagnande sätt, så skulle kanske icke så litet vara vunnet. Man skulle erbjuda dem att få fullgöra sin värnplikt före eller under den rätta tjänstgöringstiden genom att undergå utbildning till underbefäl.

Men vad jag framför allt velat föra fram genom denna motion är följande. Vi hade en gång ett svenskt försvarsväsen, som enligt många mening icke hade mer än två »fel». Det ena var, att det var svenskt, utan spår av efterapning av preussiska metoder. Det andra, att det visserligen »icke kunde som pojkar drillas», men stod och gick och skötte sin tjänst säkert och pålitligt, även om det gick trögt. Det var vårt gamla hederliga indelningsverk. Att bördorna för detsamma huvudsakligen påvilade *en* samhällsklass, var ju grundfelet. Men det är ju solklart, att jag icke ett ögonblick tänkt på att uppliva dessa orättvisor.

Vi ha också en egnahemsrörelse, som kämpar med ganska stora svårigheter. Jorden, som upplåtes, är ju vanligen uppdyrkad till sådana pris, att egnahemsbrukaren ofta för hela livet blir dömd till en fruktansvärt hård kamp för att kunna rädda sig och hemmet från undergång. Byggnadskostnaderna äro också mycket betungande. Hemmen på kronojord ha ju varit begärligare, allra helst de som varit bebyggda.

Mitt förslag innebär, att man skulle låta dessa båda intressen mötas: staten begär folk som vill bli underbefäl. De unga, starka människorna, som icke ha mer än ett par kraftiga armar, begära hem och jord. Dessa, som vilja odla, höra ofta till våra allra bästa. Och det är just sådana vi behöva till ledare för vår dyrbaraste egendom, alla de unga svenska männen.

Staten skulle alltså på olika platser inom landet upplåta mark till egna hem. Nödiga åbyggnader skulle vara genom statens försorg uppförda.

Nybyggaren skulle få tillträda det utan några som helst andra kostnader än för egna inventarier och bohag. För att få besitta detta skulle han vara skyldig att årligen fullgöra viss tids tjänstgöring som underbefäl. Första året måste ju ägnas åt utbildning till underbefäl, men skulle jämväl denna utbildning anses som giltig årsprestation för innehav av nybygget. Inga särskilda medel behöfve för detta ändamål anslås, utan skulle anordnande av sådana egna hem bekostas av egnahemslänefonden.

Denna av mig föreslagna organisation kunde naturligen icke genast fylla hela underbefälsbehovet. Men ingenting hindrar, att den kunde användas samtidigt med de förutvarande. Lika väl som man värvar en karl till militärtjänst, måtte man väl kunna anställa en egnahemsbyggare till samma tjänst. Kunde man sedan fortgå på den inslagna vägen och låta en jordägare eller annan skattdragare på det sättet utgöra sin kronoskatt, att han tillhandahölle en egnahemsbyggare ett eget hem av nödig storlek och med nödiga åbyggnader mot det att denne fullgjorde tjänstgöring som underbefäl viss tid årligen, så skulle ju antalet av sådant underbefäl stiga och kanske motsvara behovet. Men därom vill jag intet yrka i denna motion.

På grund av vad jag anfört, hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes genom den sittande försvarskommissionen eller på annat sätt utreda, huruvida behovet av underbefäl skulle helt eller delvis kunna fyllas genom personer, åt vilka staten uppläte egna hem och vilka för besittande därav skulle vara skyldiga att årligen göra tjänst som underbefäl.

Stockholm den 20 januari 1920.

Ernst Klefbeck.
